

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10CoPr/7/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2509201307
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Holič
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2509201307.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci žalobkyne: Mgr. Y. X., nar. XX. Y. XXXX, bytom X. XXX, zastúpenej advokátom: JUDr. Július Meszáros, Trenčín, Námestie sv. Anny 7269/20B, proti žalovanej: Základná škola s materskou školou Bojničky 150, zastúpenej advokátom: JUDr. Július Šefčík, Trnava, ul. 9. mája 15, o 2.110,47 eur s príslušenstvom, o odvolaní znaleckej organizácie proti uzneseniu Okresného súdu Piešťany z 3. júna 2015 č. k. 5C/22/2009-286 takto

rozhodol:

Odvolačí súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa priznal znaleckej organizácii CM-CENTRUM, s.r.o., Piešťany, Sasinkova 1069/7 odmenu a náhradu hotových výdavkov vo výške 186,48 eur a upravil účtáreň súdu prvého stupňa, aby po právoplatnosti uznesenia vyplatila znaleckej organizácii sumu 100 eur z preddavku zloženého žalovanou a sumu 86,48 eur zo štátnych rozpočtových prostriedkov. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 139 ods. 2, § 141 ods. 2 O. s. p. (Občiansky súdny poriadok č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), § 3 ods. 1, 2, 5 písm. b/, § 16 ods. 2 písm. b/ a c/ zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 2, § 3 ods. 1, § 5 písm. b/ a § 14 ods. 3 vyhlášky MS SR č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v znení neskorších predpisov. Vecne zdôvodnil poukazom na kritériá preskúmania vyúčtovania znalečného, posúdením opodstatnenosti jednotlivých úkonov z hľadiska ich účelnosti a časovej primeranosti. Zníženie tarifnej odmeny alebo jej nepriznanie je opodstatnené ak znalec vykonal úkon oneskorene, neúčelne alebo nekvalitne. Pri hodnotení účelnosti a časovej primeranosti jednotlivých úkonov znaleckej činnosti sa uplatňuje voľná úvaha, pričom sa prihliada na skúsenosti z iných obdobných prípadov, používajúc komparatívnu metódu hodnotenia, s prihliadaním na špecifickosť konkrétneho prípadu a znaleckého úkonu (je potrebné uvažovať s reálnym časovým fondom, ktorý musí mať rozumné hranice). Na podporu svojej argumentácie označil spisové značky rozhodnutí odvolacích súdov (Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/4/2013 a Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/38/2013). Reálne využité časový fond znaleckou organizáciou, na štúdium účtovných dokladov, súd prvého stupňa považoval za adekvátny maximálne v rozsahu 4 hodín, keďže doklady predstavovali spolu 12 strán. Rozsah 22 hodín na vypracovanie znaleckého posudku vyhodnotil ako rozporný s požiadavkou efektívneho výkonu znaleckej činnosti, v kontexte súdom zadaných úloh (dve konkrétne otázky), ktoré nemožno považovať za osobitne náročné, vyžadujúce si hlbšie odborné posúdenie problematiky za použitia väčšieho množstva právnych predpisov (z obsahu znaleckého posudku vyplýva, že znalecká organizácia pri odbornom posúdení vychádzala zo Zákonníka práce a zákona č. 553/2003 Z. z. v relevantnom znení). Uvedený záver potvrdzuje aj rozsah znaleckého posudku, ktorý má len 4 strany (ostatné zahŕňa titulná strana, úvod, záver, prílohy a znalecká doložka). Za reálny časový fond v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku súd prvého stupňa považoval maximálne 8 hodín. Napriek tomu, že znaleckej organizácii bola poskytnutá možnosť riadne zdôvodniť uplatnený rozsah tarifnej odmeny z hľadiska časovej náročnosti jednotlivých úkonov znaleckej činnosti, podanie znaleckej organizácie

neposkytovalo podklad pre preskúmanie jej činnosti z vyššie opísaných hľadísk. Zníženie tarifnej odmeny podľa názoru súdu prvého stupňa by odôvodňovala tiež miera kvality podaného znaleckého úkonu, ktorá nezodpovedala potrebám súdneho konania. Znalecká organizácia pri ustálení výsledkov znaleckej činnosti nezohľadnila zmenu platových pomerov žalobkyne, vzťahujúcu sa k rozhodnému obdobiu (vychádzala len z rozhodnutia o plate s účinkami k 1. júlu 2006), pričom tento postup žiadnym spôsobom nezdôvodnila. Vzhľadom na skončenie konania vo veci samej zmierom účastníkov, uvedený nedostatok znaleckej činnosti nebolo už potrebné odstraňovať. Znaleckej organizácii tak bola priznaná tarifná (hodinová) odmena vo výške 159,36 eur (12x 13,28 eur), paušálna odmena vo výške 19,92 eur a náhrada hotových výdavkov 7,20 eur, ktorá bola uplatnená dôvodne. Znalečné spolu predstavovalo sumu 186,48 eur, ktorá bude vyplatená vo výške 100 eur z preddavku na znalecké dokazovanie zloženého žalovanou a v zostávajúcej časti z rozpočtových prostriedkov súdu.

Proti napadnutému uzneseniu podala včas odvolanie znalecká organizácia navrhujúc jeho zrušenie v plnom rozsahu. Vecne zdôvodnila vykonanie vyúčtovania v súlade s právnymi predpismi, uvedením počtu hodín vynaložených na štúdium spisov, vypracovanie samotného znaleckého posudku, ako aj náhradu za tri vyhotovenia znaleckého posudku, spolu 72 strán. Výzva súdu prvého stupňa na predloženie bližšej časovej špecifikácie jednotlivých úkonov súvisiacich s vypracovaním znaleckého posudku nemá oporu v právnej úprave. Bolo by absurdné špecifikovať úkony, ktoré boli zahrnuté a vyjadrené v hodinách na štúdium spisu a vypracovanie znaleckého posudku. Na základe znaleckého posudku dochádza k vyneseniu rozsudku, za ktorý je znalec zodpovedný a ktorý musí byť preskúmateľný. Znalecký posudok bol odovzdaný súdu prvého stupňa v máji 2014, ktorý bol povinný s ním oboznámiť účastníkov konania, pričom žiaden z nich nepodal námietky voči znaleckému posudku, ako ani súd. Znalecká organizácia zodpovedala prvú otázku tak, že žalobkyni vznikol nárok na náhradu nevyčerpanej dovolenky za rok 2006, 2007 a za obdobie od 1. januára 2008 do 18. júla 2008 v rozsahu 68 dní vo výške 2.953,87 eur. Odpoveď bola dostatočne vyčerpávajúca. V prípade potreby ďalších informácií, mohli byť jej adresované aj iné otázky. O vypracovanie doplnku však nebolo žiadané. Znalecký posudok by mal zaplatiť ten, kto v spore pochybil. Odovzdaný bol v termíne určenom súdom prvého stupňa. Do budúca je žiaduce zmierne riešenie sporu, prípadne dopyt stranám, či je vôľa zaplatiť znalcovi za znalecký posudok. Znalecká organizácia označila za nemorálne a dehonestujúce (pre vysoko odbornú prácu) priznanie odmeny po viac ako jednom roku, znížením o tri štvrtiny. Podaním z 13. októbra 2015, doručeným súdu prvého stupňa 14. októbra 2015, znalecká organizácia poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Obo 22/2015 z 27. augusta 2015, v zmysle ktorého je znalec vzhľadom k svojmu vzdelaniu, odbornej príprave, zručnostiam a skúsenostiam považovaný za kvalifikovaný subjekt, ktorého znalosti v špecifickom odbore prevyšujú vedomosti a skúsenosti bežnej osoby. Práve tieto kvalifikácie oprávňujú znalca na podanie záväzného a nestranného názoru, za ktorý nesie aj právnu zodpovednosť. Ide teda nielen o činnosť technického charakteru, ale aj rozsiahlu tvorivú duševnú činnosť (vnímanie, pozorovanie, analyzovanie, vyhodnocovanie), ktorej náročnosť je potrebné skúmať pri konkrétnom prípade osobitne.

Účastníci konania odvolanie nepodali.

Odvolací súd po zistení, že odvolanie podala včas znalecká organizácia proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 201 a § 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté uznesenie v medziach odvolania (§ 212 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.), vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní, je aj povinnosť súdu presvedčivo a náležite svoje rozhodnutie odôvodniť, pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho čo uviedli účastníci. Ústavný súd Slovenskej republiky v konštantnej judikatúre uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (napr. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko

z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať tiež nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Súčasne zdôrazňuje, že právo na spravodlivý proces nevyžaduje, aby súd v rozhodnutí reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní, ale len ten, ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci. Za arbitrárne, resp. nedostatočne zdôvodnené treba považovať rozhodnutie všeobecného súdu aj v situácii, keď súd svoj právny záver nezdôvodní, zo všetkým zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/2005 z 28. februára 2006).

V kontexte vyššie uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia, keďže obsahovalo konštatovanie zákonom stanoveného dôvodu pre zníženie tarifnej odmeny znaleckej organizácii, ktorý sa ale napriek tomu neodrazil v priznanej výške znalečného. V dôsledku toho nebol daný dostatočný argumentačný základ, ktorý by mohol odvolací súd preskúmať.

V občianskom súdnom konaní môže nastať procesná situácia, keď rozhodnutie súdu závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti. Týmito znalosťami disponujú osoby rozdielne od súdu a účastníkov konania, a to subjekty, ktorých činnosť upravuje zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch v znení neskorších zmien a doplnení. Medzi uvedené subjekty patrí aj znalecká organizácia, ktorej podaním posudku vzniká právo na náhradu hotových výdavkov, náhradu za stratu času a na odmenu (t.j. znalečné v zmysle ustanovenia § 139 ods. 2 O. s. p.). Podrobnejšiu úpravu znalečného obsahuje vyhláška č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov, ustanovujúcou spôsob určenia a výšku odmeny (náhrady hotových výdavkov i náhrady za stratu času za znaleckú činnosť). Ustanovenie § 3 ods. 5 písm. b/ zákona č. 382/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov upravuje postup súdu, v prípade rozhodovania o znalečnom, ak bol znalecký úkon vykonaný neúčelne alebo nekvalitne. V takomto prípade je povinnosťou súdu tarifnú odmenu znížiť, príp. nepriznať, s náležitým konkretizovaním neúčelného alebo nekvalitne vykonaného znaleckého úkonu a odôvodnením rozsahu tohto zníženia (jeho kvantifikáciou).

V preskúmvanej veci súd prvého stupňa konštatoval dôvodnosť zníženia tarifnej odmeny (tým, že miera kvality podaného znaleckého úkonu znaleckou organizáciou, nezodpovedala potrebám súdneho konania, pretože nebola zohľadnená zmena platových pomerov žalobkyne, vzťahujúca sa k rozhodnému obdobiu, znalecká organizácia bez zdôvodnenia vychádzala len z rozhodnutia o plate s účinkami k 1. júlu 2006). Napriek tomu neaplikoval ustanovenie § 3 ods. 5 písm. b/ zákona č. 382/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení a k zníženiu tarifnej odmeny nepristúpil. Z dôvodu, že sa nejedná o fakultatívnu možnosť súdu rozhodnúť o znížení (alebo nepriznaní) tarifnej odmeny, ale o upravený obligatórny postup, chýbajúca kvantifikácia miery zníženej kvality znaleckého posudku mala za následok nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Prihliadajúc na odvoláciu námietku znaleckej organizácie je potrebné uviesť, že súd prvého stupňa oboznámil účastníkov konania s vypracovaným znaleckým posudkom, ktorý k nemu zaslali písomné vyjadrenie (podanie žalovaného z 12. septembra 2014, doručené súdu prvého stupňa 16. septembra 2014), namietajúce správnosť výpočtu dovolenkového priemeru. Kvalifikovanosť postupu znaleckej organizácie pri vypracovaní posudku bola tiež obsahom vyjadrení účastníkov konania aj na súdnom pojednávaní dňa 30. apríla 2015 (prípúšťajúc možnosť návrhu na vydanie opravného znaleckého posudku). Keďže znaleckej organizácii vyššie uvedené námietky procesných strán voči správnosti znaleckého posudku neboli známe, bude potrebné jej oboznámenie sa s nimi, spolu s poskytnutím možnosti vyjadriť sa k nim.

Pri posudzovaní miery kvality podaného znaleckého úkonu je potrebné primárne vychádzať z vymedzenia znaleckej úlohy (uznesením súdu prvého stupňa zo 7. marca 2014 č. k. 5C/22/2009-183), vrátane označenia podkladového materiálu, z ktorého mala znalecká organizácia vychádzať pri podávaní znaleckého posudku, následne i z posúdenia súčinnosti účastníkov konania (ktorým bola taktiež uložená povinnosť, poskytnúť znaleckej organizácii k dispozícii všetky podklady na vyhotovenie znaleckého posudku). Na základe vyhodnotenia splnenia úlohy znaleckou organizáciou bude možné dospieť k záveru, či bol znalecký posudok vyhotovený nekvalitne a v akom rozsahu, ktorý je potrebné kvantifikovať.

Rozhodnutie o nároku na znalečné predpokladá predloženie kvalifikovaného vyúčtovania znalečného, v súlade so znaleckou tarifou tak, aby rozbor jednotlivých položiek vyúčtovania uspokojivo preukazovalo naplnenie kritérií rozhodovania o znalečnom (kvalitu, kvantitu, náročnosť a mieru odborných znalostí, ktoré bolo nutné na podanie znaleckého posudku vynaložiť).

Súd prvého stupňa preto správne a dôvodne vyzval znaleckú organizáciu na doplnenie časovej špecifikácie jednotlivých úkonov, súvisiacich s vypracovaním znaleckého posudku, za účelom preskúmania opodstatnenosti uplatnenej odmeny z hľadiska ich účelnosti a časovej primeranosti. Výhrada znaleckej organizácie voči uvedenému postupu bola preto nedôvodná, v dôsledku čoho súd prvého stupňa zhodnotil účelnosť a časovú primeranosť jednotlivých úkonov znaleckej činnosti odhadom rozumného časového fondu, reálne využitého znalcom na štúdium účtovných dokladov, ktorý korigoval (s poukazom na rozsah zadaných úloh, ako i znaleckého posudku).

Znalecká organizácia sama poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Obo 22/2015, ktorý zdôraznil, že znalecká činnosť nemá len technický charakter, ale ide o rozsiahlu tvorivú duševnú činnosť (vnímanie, pozorovanie, analyzovanie, vyhodnocovanie), ktorej náročnosť je potrebné skúmať pri konkrétnom prípade osobitne. Z uvedeného potom plynie záver o požiadavke kvalifikovaného vyúčtovania uplatňovaného znalečného znaleckou organizáciou, obsahujúceho konkretizáciu jednotlivých zložiek odbornej duševnej činnosti, ktoré si vyžiadalo podanie znaleckého posudku v danej veci (vyúčtovanie predložené znaleckou organizáciou uvedenú požiadavku nespĺňa). Sú to práve odborné vedomosti, ktorými súd objektívne nemôže disponovať (preto ustanovil znaleckú organizáciu na podanie znaleckého posudku), avšak ich vynaloženie musí vyhodnotiť, i z hľadiska efektivity a účelnosti postupu znaleckej organizácie (to nutne vyžaduje podrobnú časovú špecifikáciu).

Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ O. s. p. odvolací zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa a vrátil mu vec na ďalšie konanie, keďže súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil a jeho postupom, v dôsledku absencie zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, bola odňatá odvolateľovi možnosť konať pred súdom.

Povinnosťou súdu prvého stupňa tak bude v ďalšom konaní, v intenciách vyššie uvedených záverov odvolacieho súdu, dôsledne aplikovať ustanovenia § 3 ods. 1, 2, 5 písm. b/ zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorých výška tarifnej odmeny znaleckej organizácii sa určí časovým spôsobom s prihliadnutím na skutočný počet hodín, ktoré boli vynaložené na znaleckú činnosť (znalecký posudok). Ak bude preukázaný dôvod zníženia tarifnej odmeny v dôsledku neúčelného alebo nekvalitne podaného znaleckého posudku, bude daný postup súdu prvého stupňa na zníženie tarifnej odmeny, s uvedením konkrétnych dôvodov, vrátane odôvodnenia kvantifikovania zníženia tarifnej odmeny. Predpokladom pre uvedený postup je predovšetkým oboznámenie sa znaleckej organizácie so vznesenými námietkami voči podanému znaleckému posudku, s možnosťou následného vyjadrenia sa k nim.

Pri priznávaní výšky tarifnej odmeny súd prvého stupňa bude posudzovať skutočný počet hodín, ktoré znalec vynaložil na svoju činnosť, na základe doplnenia kvalifikovaného vyúčtovania znalečného, uspokojivo preukazujúceho posúdenie rozumného časového fondu, reálne využitého znaleckou organizáciou na štúdium relevantných dokladov a vypracovanie znaleckého posudku. Ak znalecká organizácia vyúčtovanie nedoplní, posúdi súd prvého stupňa časovú náročnosť jednotlivých úkonov podľa zákonných kritérií (predovšetkým v súvislosti s rozsahom znaleckej úlohy, odbornou náročnosťou, ako aj ich účelnosťou a hospodárnosťou).

Vychádzajúc z charakteru znaleckej činnosti, za reálny časový fond súvisiaci s vypracovaním znaleckého posudku sa nejavil ako postačujúci priznaný rozsah len 8 hodín (blížiaci sa štandardnej pracovnej dobe zamestnanca v zamestnaní). Finálne posúdenie reálneho časového fondu súvisiaceho s vypracovaním znaleckého posudku nemôže byť sankciou za nespĺnenie procesnej povinnosti znaleckej organizácie podať kvalifikované vyúčtovanie, avšak jeho absencia prirodzene ovplyvní hodnotiace možnosti orgánu rozhodujúceho o znalečnom.

Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia (formou uznesenia) bude povinnosťou súdu prvého stupňa uviesť dostatočné relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil a ktoré sa budú týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodovania. Dostatočným spôsobom tak bude informovať účastníkov konania, ako i znaleckú organizáciu, o skutkových zisteniach a právnych záveroch, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd (obdobne ako pred ním súd prvého stupňa o trovách konania prvostupňového) nerozhodoval, pretože tu šlo o riešenie čiastkovej procesnej otázky, vzťahujúcej sa na rozhodovanie o nároku znaleckej organizácie.

Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.